

Sytuacja rodzinna i więzi społeczne osób starszych

Prof. dr hab. Barbara Szatur-Jaworska

Uniwersytet Warszawski

Wydział Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych

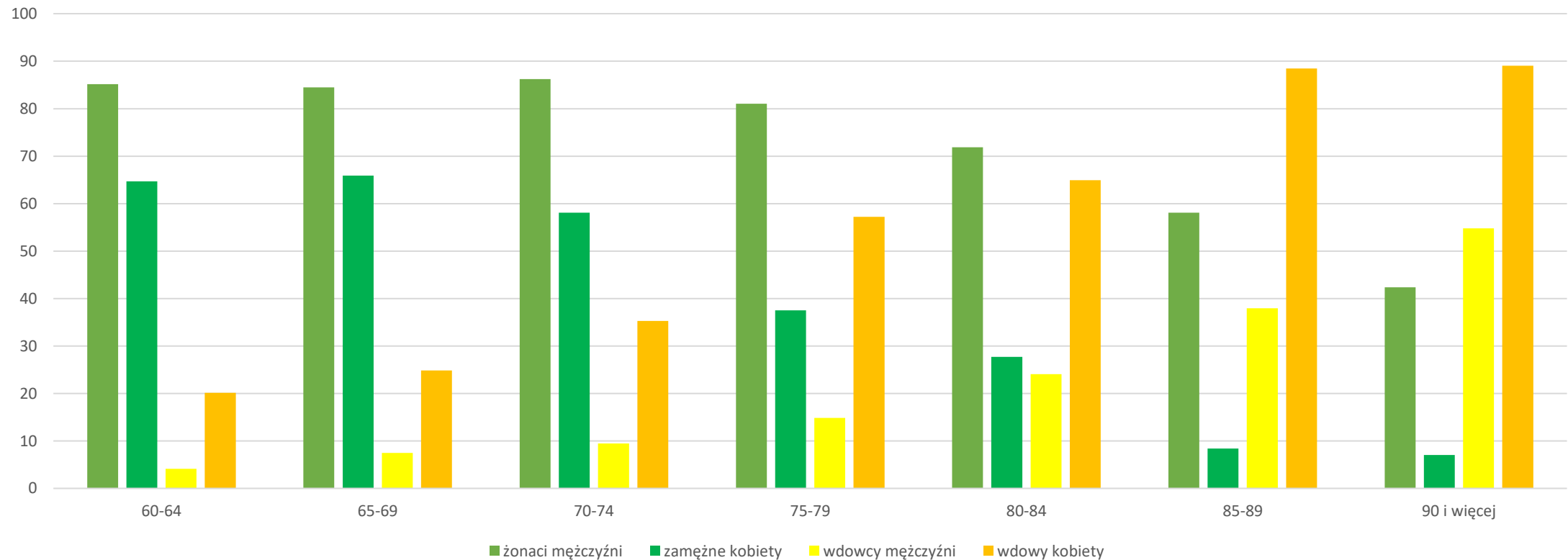

PLAN WYSTĄPIENIA TYLKO WYBRANE ZMIENNE Z 21 PYTAŃ KWESTIONARIUSZA

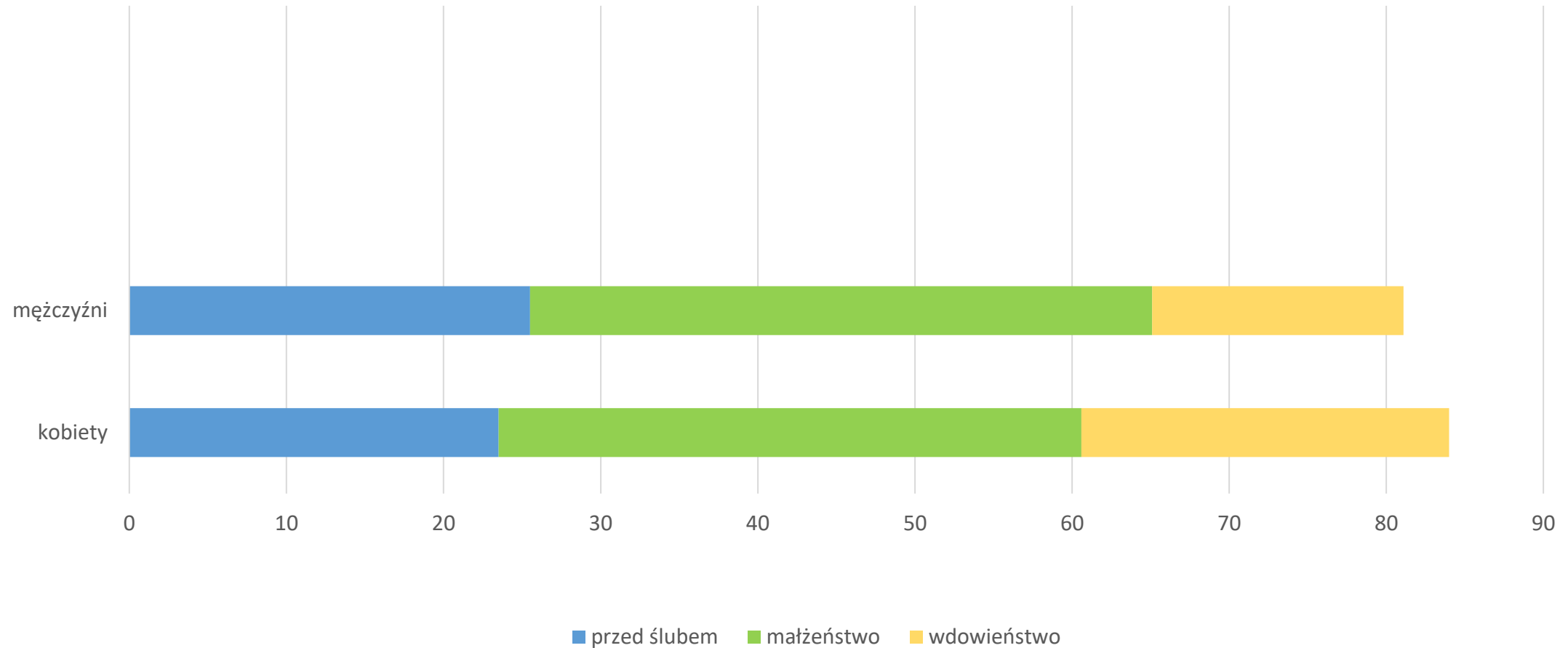
- Deklarowany stan cywilny
- Trajektorie rodzinne
- Samodzielne zamieszkiwanie
- Zamieszkiwanie z innymi osobami
- Sieć kontaktów osobistych
- Sieć wsparcia
- Poczucie osamotnienia

PŁEĆ I WIEK ISTOTNIE RÓŻNICUJĄ OSOBISTĄ SYTUACJĘ OSÓB STARSZYCH – DEKLAROWANY STAN CYWILNY

**WDOWIEŃSTWO JEST GŁÓWNIEM
LOSEM KOBIET.**

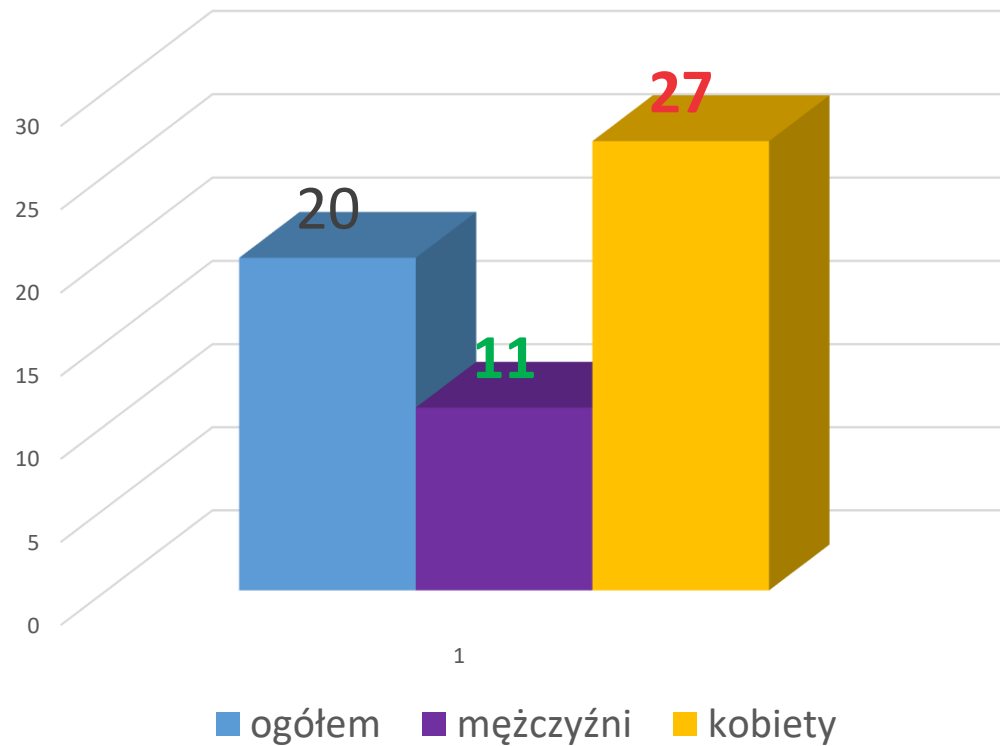

Różne trajektorie rodzinne kobiet i mężczyzn w wieku 60 lat i więcej (wartości średnie)

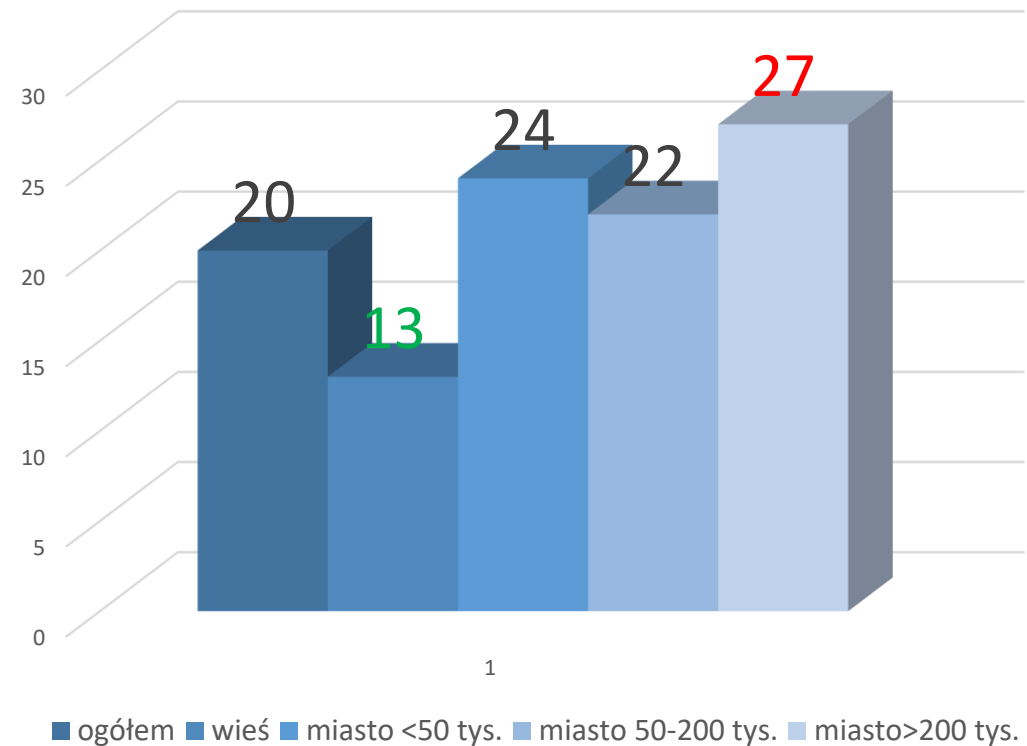

SYNGULARYZACJA W POPULACJI 60+ - wpływ płci i miejsca zamieszkania

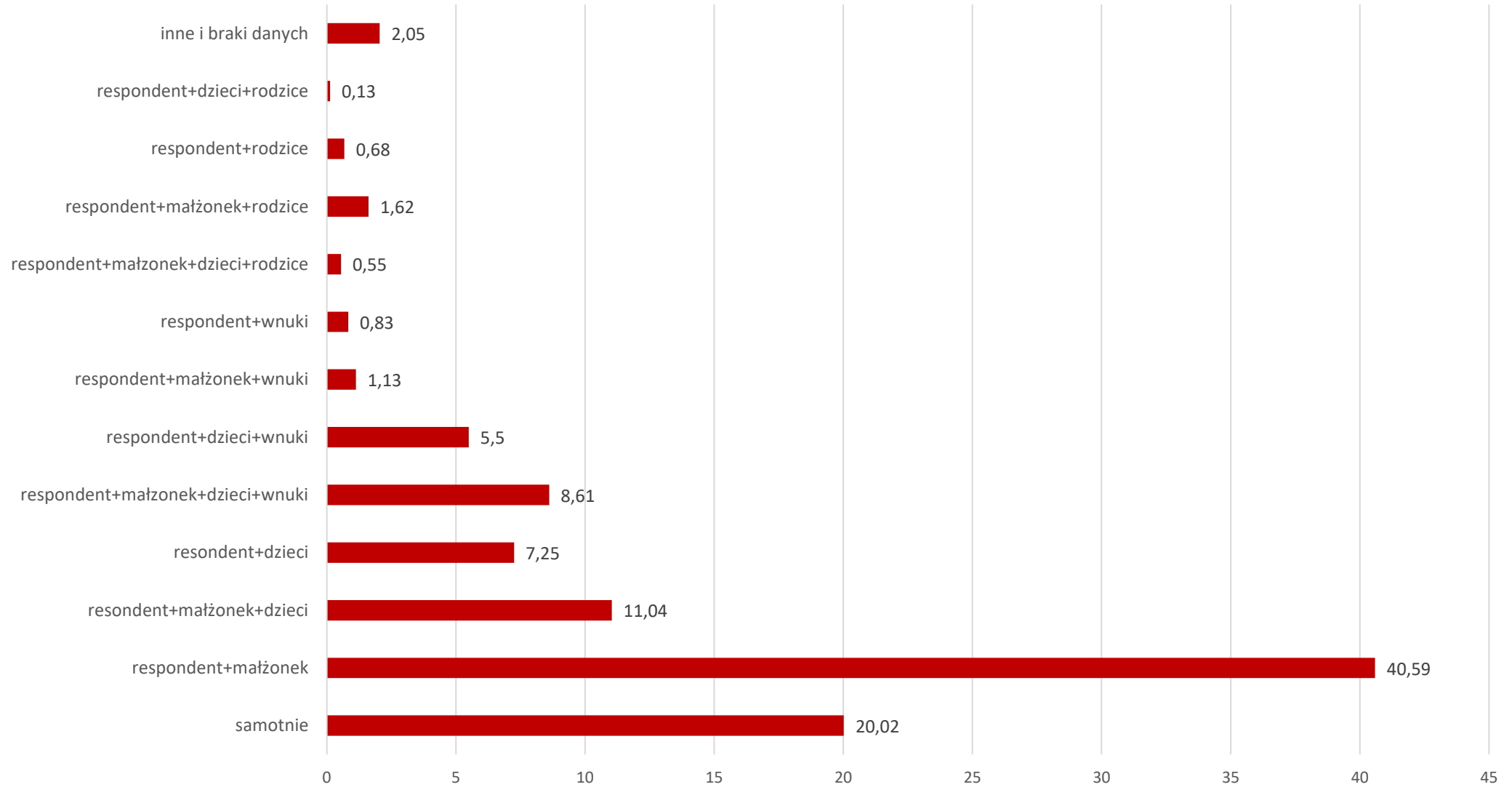
Odsetek osób 60+ mieszkających samotnie wg płci

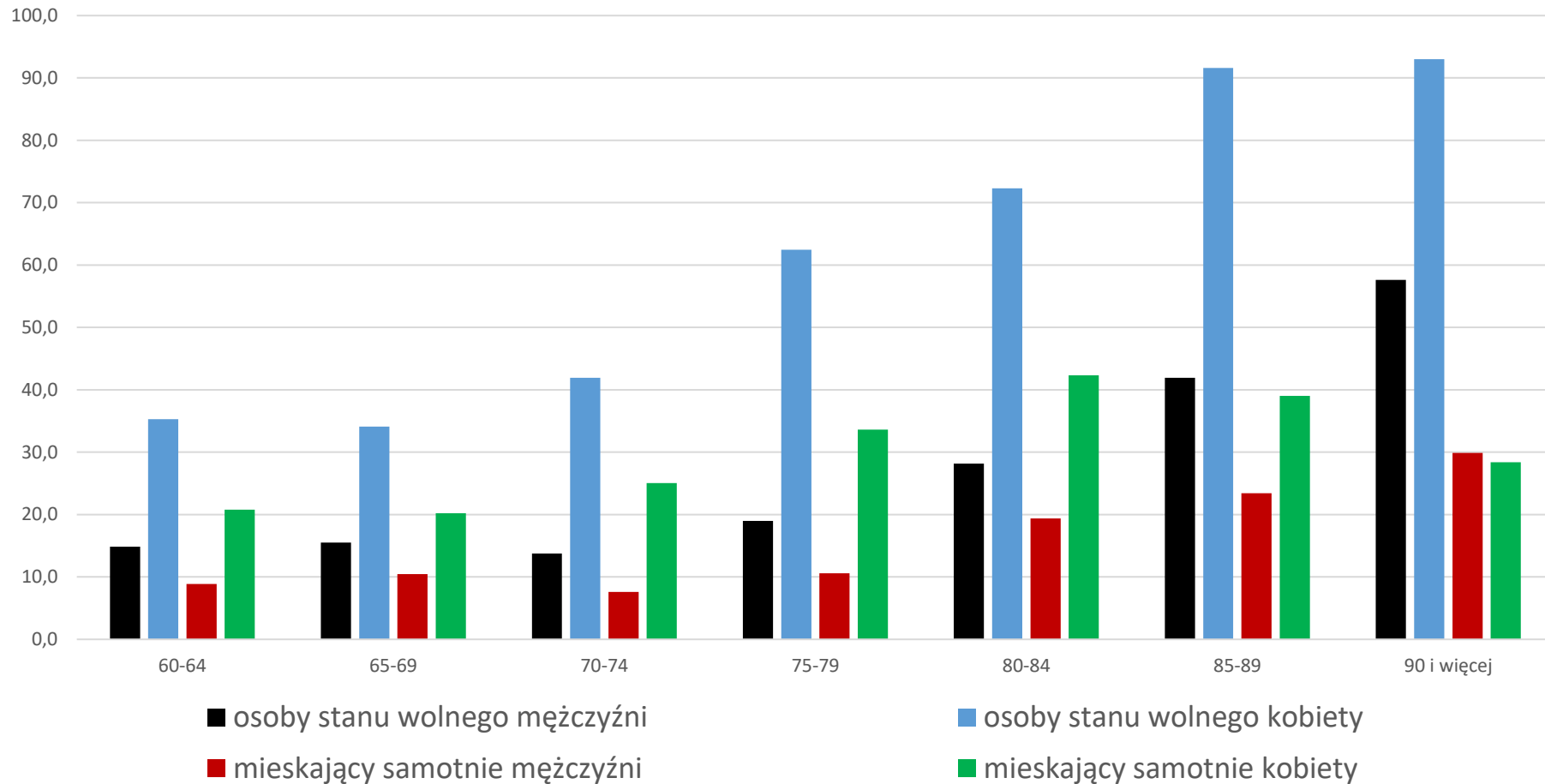
Odsetek osób 60+ mieszkających samotnie wg miejsca zamieszkania

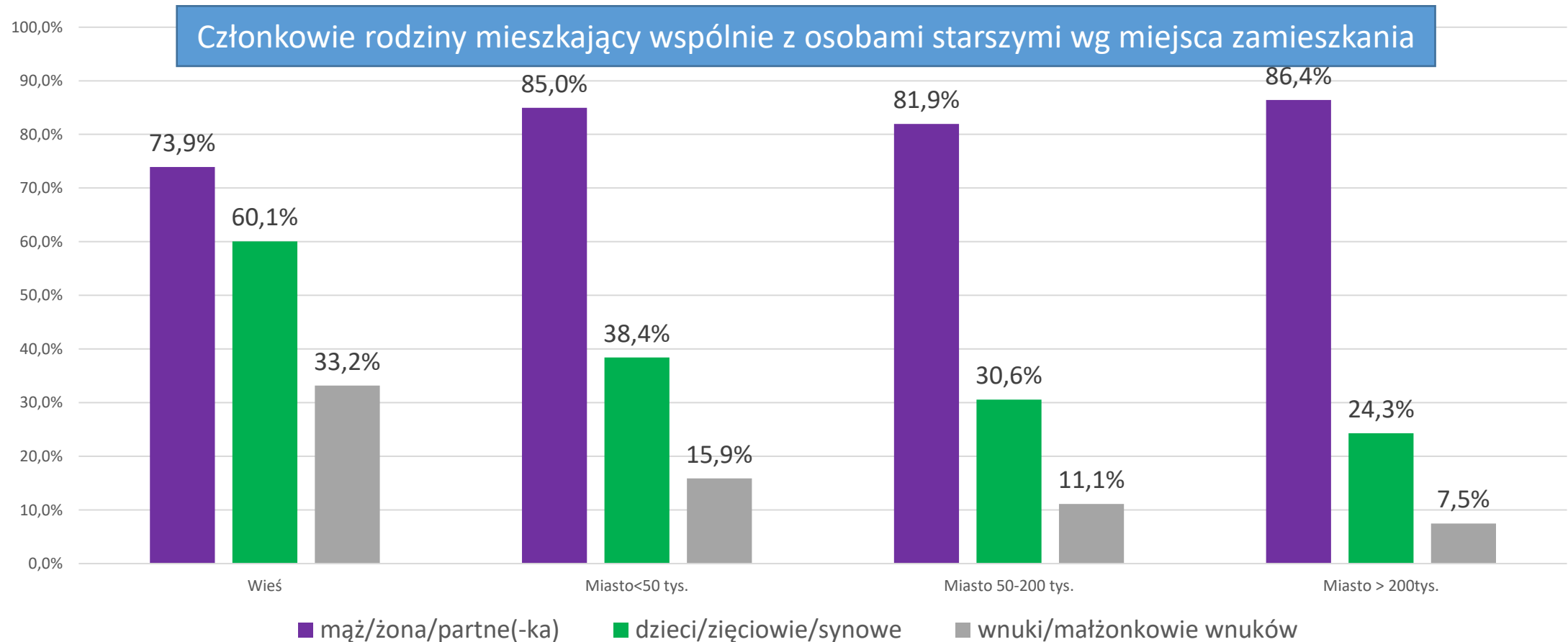
Formy życia rodzinnego - z kim mieszkają respondenci (ogółem) w %

STAN CYWILNY WOLNY NIE JEST RÓWNOZNACZNY Z SAMOTNYM ZAMIESZKIWANIEM – OSÓB STANU WOLNEGO JEST WIĘCEJ NIŻ MIESZKAJĄCYCH SAMOTNIE

92% kobiet i 92% mężczyzn w wieku 60 lat i więcej ma co najmniej jedno żyjące dziecko. Więcej na wsi niż w miastach.
Na wsi jest więcej dwu- i trzypokoleniowych gospodarstw domowych.

Kontakty osób starszych i sieć wsparcia

- **KRAĞ TOWARZYSKI= KRAĞ RODZINNY**: regularne kontakty utrzymywane są z dziećmi, nieco rzadziej z wnukami, a niekiedy z rodzeństwem.
- Osoby starsze, o ile w ogóle pomagają innym, najczęściej **DOSTARCZAJĄ WSPARCIA NAJBLIŻSZEJ RODZINIE** – zstępnym i wstępnym. Pomoc dla rodzeństwa, dalszej rodziny czy przyjaciół ma miejsce stosunkowo rzadko. Sieć pomocy, w jakiej osoby starsze pełnią rolę dawców jest niewielka i ma rodzinny charakter.
- Osoby starsze wskazują jako tych, od których **MOGĄ OTRZYMAĆ POMOC OD MAŁŻONKÓW I DZIECI** (synowych, zięciów). Tylko w przypadku kłopotów z komputerem i internetem jako potencjalne źródło pomocy pojawiają się wnuki (14-16%). Marginalne wskazania instytucji.

2/3 osób starszych nie odczuwa osamotnienia (nigdy lub prawie nigdy)!

Częstotliwość odczuwania osamotnienia
(populacja w wieku 60 lat i więcej ogółem i wg płci)
(wyniki przedstawiono jako wartości procentowe z 95% przedziałami ufności)

Odpowiedzi	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
Nigdy	43,7 (41,4-46,1)	50,8 (47,0-54,7)	38,6 (35,9-41,3)
Prawie nigdy	23,0 (21,0-25,0)	24,4 (21,5-27,3)	22,0 (20,0-24,0)
Czasami	24,4 (22,5-26,3)	18,4 (15,9-20,9)	28,7 (26,2-31,3)
Często	5,7 (4,9-6,6)	3,8 (2,8-4,8)	7,1 (5,8-8,4)
Zawsze	1,0 (0,7-1,3)	0,6 (0,4-0,9)	1,2 (0,7-1,6)
Trudno powiedzieć	2,2 (1,6-2,7)	1,9 (1,2-2,6)	2,3 (1,6-3,0)

Kobiety częściej niż mężczyźni odczuwają osamotnienie.

REKOMENDACJE DLA PRAKTYKI

Badania wykazały, że znikomy odsetek osób starszych liczy na pomoc ze strony osób reprezentujących podmioty instytucjonalne. **Niezbędne jest więc wzmocnienie instytucji pomocowych i ich pracowników dostarczających wsparcia osobom starszym w ich miejscu zamieszkania.** W obecnym starszym pokoleniu jest niewiele osób, które nie mają dorosłych dzieci stanowiących najważniejsze źródło pomocy w kłopotach różnorodnej natury. **Jednak wkrótce w fazę starości wkroczą kohorty odznaczające się znacznie niższą dietnością, a to oznacza, że nieformalne sieci wsparcia będą coraz słabsze i trzeba będzie je zastępować systematyczną pomocą świadczoną przez instytucje.**

W związku z tym, że gorsza jest psychospołeczna sytuacja starszych kobiet niż ich rówieśników – mężczyzn **należałoby stworzyć programy psychologicznego wsparcia senierek.**

- Badania potwierdzają potrzebę rozwijania pomocy osobom starszym w formie **usług związanych z prowadzeniem gospodarstwa domowego.**